

Rekreatif Futbol Katılımcılarının İlgilenim Düzeyleri*

Osman KIRANDI¹, Erman ÖNCÜ², Vildan AKBULUT³, İbrahim AYDIN⁴

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 17.10.2022
Kabul Tarihi: 20.12.2022
Online Yayın Tarihi:
20.12.2022

Anahtar Kelimeler

Serbest Zaman İlgilenim,
Rekreasyonel Futbol,
Yetişkin Bireyler

DOI:

10.55238/seder.1190641

Serbest zaman etkinlikleri, insanların gündelik yaşamlarından ve iş yüklerinden artakalan zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları etkinliklerdir. Ülkemizde, özellikle erkekler için sportif serbest zaman etkinliği denildiğinde akla ilk futbol gelmektedir. Futbol ve serbest zaman ilişkisinden ortaya çıkan en önemli sektör ise kuşkusuz halı saha futboludur. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı; rekreatif amaçlı futbol oynayan yetişkin bireylerin futbola ilişkin ilgilenim düzeylerinin araştırılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 425 halı saha futbolu katılımcısı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Serbest Zaman İlgilenim Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde; betimsel istatistikler, t-testi, Pearson ve Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. Katılımcıların serbest zaman etkinliği olarak futbol ilgilenim düzeyleri ‘Önem Verme’ boyutunda medeni durum, eğitim durumu ve geçmişte futbol oynama durumu değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. ‘Çekicilik’ boyutunda ise sadece geçmişte futbol oynama durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca yaş ile ‘Önem Verme’, ‘Özdeşleşme’ ve ‘Kendini İfade Etme’ alt boyutları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde; rekreatif aktivitelere katılım sıklığı değişkeni ile tüm alt boyutlar arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, katılımcıların serbest zaman etkinliği olarak futbolu çekici buldukları ve sosyalleşmelerine katkı sağladığı için tercih ettiklerini göstermektedir. Evli olmayan ve lise mezunu olan katılımcılar, futbola daha çok önem vermektedir. Geçmişte futbol oynamış olan bireyler futbola hem önem vermekte hem de çekici bulmaktadır. Aktivite katılım sıklığı arttıkça da ilgilenim düzeyi artmaktadır.

Level of Involvement of Recreational Soccer Participants

Abstract

Article Info

Received: 17.10.2022
Accepted: 20.12.2022
Online Published:
20.12.2022

Keywords

Leisure Involvement,
Recreational Soccer, Adults

Leisure time activities are activities that people do voluntarily in their remaining time from their daily lives and workloads. When it comes to sportive leisure time activity especially for men in our country, the soccer usually comes to mind. The most important sector emerging from soccer and leisure time relationship is undoubtedly the indoor soccer (carpet turf). The purpose of this paper was to examine the level of involvement of adult individuals who play soccer for recreational purposes. The sample for this project consisted of 425 recreational soccer participants. The “Leisure Involvement Scale” was used as the data collection instrument in this study. Descriptive statistical methods, t-test, Pearson and Spearman correlation coefficients were used in the data analysis. Significant differences were recorded according to the marital status, education level and past soccer experience variables in the ‘Centrality’ dimension. There was also a significant difference between the level of involvement and past soccer experience in the ‘Attraction’ dimension. Results of the analysis, on the other hand, demonstrated negative correlations between age and the level of involvement at low level in the ‘Centrality’, the ‘Identity Affirmation’ and the ‘Identity Expression’ dimensions. There was a positive correlation at low level between the level of involvement and the frequency of participation into leisure activities in all dimensions. The participants who played soccer in the past had higher involvement level than the others in the ‘Centrality’ and the ‘Attraction’ dimension. The participants who were unmarried and graduated from high school had higher involvement level than the others in the ‘Centrality’ dimension. As the frequency of leisure participation increased, the participants’ leisure involvement levels increased.

*Bu çalışma, Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi’nde (10-13 Mayıs 2018, Bodrum) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Trabzon/Türkiye, E-Mail: osmankrandi@gmail.com, Orcid: 0000-0002-1618-599X

²Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon/Türkiye, E-Mail: eoncu@trabzon.edu.tr, Orcid: 0000-0002-7932-5558

³Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzincan/Türkiye, E-Mail: vildan.akbulut@ebyu.edu.tr, Orcid: 0000-0001-6049-9489

⁴Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon/Türkiye, E-Mail: ibrahimaydin1983@gmail.com, Orcid: 0000-0002-8719-1844

Giriş

Gündelik hayatta insanlar, çalışma hayatının sıkıcılığından kurtulmak, hayatın tekdüzeliğinden sıyrılmak ve kendilerine özel bir alan oluşturmak amacıyla çeşitli serbest zaman etkinliklerine dâhil olmaktadır. Yani kendilerini fiziken ve ruhen tatmin etme amacıyla girişimde buldukları çeşitli etkinlikler vardır. Ancak bu etkinlikler, belirli kurallar çerçevesinde sınırlandırılabilir türden değildir. Çünkü insanların hayattan beklentileri birbirinden farklı olabilmektedir. Bundan dolayı da kişilerin yaşantıları, deneyimleri ve istekleri doğal olarak farklılık gösterebilmektedir. A kişisi için açık bir alanda yürüyüş yapmak serbest zaman etkinliği olarak kabul edilebilirken, B kişisi için sanatsal bir gösteriyi izlemek serbest zaman etkinliği olarak değerlendirilebilmektedir (Kırandı, 2020).

Literatüre baktığımızda Gürbüz (2006), serbest zaman etkinliklerini bireyin gündelik hayatından, işinden ve sorumluluklarından arta kalan zamanını daha iyi şekilde değerlendirebilmesi amacıyla sosyal etkinliklere katılabildiği ve kendine ayırabildiği zaman olarak açıklamıştır. Öte yandan İngilizce karşılığı “leisure” olan bu kavramı Kılbaş (2010), bireyin özgür olduğu zaman aralığında kendi isteğiyle ve iradesiyle kullandığı zaman dilimi şeklinde tanımlamıştır. Tezcan (1993) ise kişinin herhangi bir insana veya etkiye maruz kalmadan dâhil olduğu, kendi isteği ile katılım gösterdiği etkinlikler olarak açıklamıştır. Bahsedilen bu etkinlikler sayesinde insanların yaşam kaliteleri artmakta, fiziksel ve sosyal yönden gelişimleri sağlanmaktadır. Böylelikle insanlar gündelik ve iş hayatlarıyla birlikte sorumluluklarında da daha verimli olabilmektedirler (Huang ve Carleton, 2003).

Kişilerin arayış içinde oldukları ürünü, heyecanı veya hizmeti bireylere sunan faaliyetler (Stebbins, 2016) olarak değerlendirilen serbest zaman etkinlikleri, çok geniş bir skalaya sahip olup aynı zamanda ortak zevkleri olan bireylerin bir arada aktivite yapmalarına da olanak sağlamaktadır. Günümüz toplumlarında insanlar, serbest zamanlarını pozitif yönde ve verimli bir şekilde geçirebilmek için çeşitli arayışlar içine girmişlerdir. Bu arayış içerisinde şekillenen kategorileri incelediğimizde, ülkemizde erkekler için serbest zaman etkinliği denildiğinde genellikle akla ilk olarak futbol gelmektedir. Futbol gerek izlenmesi gerekse de oynanması açısından insana zevk veren bir etkinlik olarak görüldüğünden, çok sayıda insan tarafından serbest zaman etkinliği olarak tercih edilmektedir. Ancak günümüzde kentleşme ile birlikte futbol oynayabilecek alanların daralması, uygun alanların bulunamaması gibi çeşitli nedenlerden dolayı halı saha işletmeleri yaygınlaşmaya başlamıştır (Aydınlioğlu, 2007). İnsanların gösterdiği ilgi üzerine ülkemizde hatırı sayılır bir pazar hacmine sahip olan halı saha işletmelerinin daha da yaygınlaşması amacıyla bazı araziler halı sahaya dönüştürülmüştür (Çelebi, 2006). Bugün nereye gidersek gidelim -hemen hemen bütün şehirlerimizde- halka açık halı saha işletmelerinin yaygın bir şekilde faaliyet gösterdiğini görmek mümkündür. Ayrıca bireylerin sosyal hayatı da düşünüldüğünde gerekli duydukları aidiyet, eşgüdümlü şekilde spor yapma bilinci ve stres atma gibi ihtiyaçları da karşıladığından halı saha futbol etkinliği, serbest zaman aktiviteleri arasında tercih edilebilirliğini üst sıralarda tutmaktadır (Aydınlioğlu, 2007). Bu durumun sonucu olarak, “Acaba bu kadar talep edilen bir serbest zaman etkinliğine katılımcıların ilgilenim düzeyleri ne seviyededir?” şeklindeki bir soru bizi doğrudan ilgilenim kavramına götürmektedir.

İngilizce karşılığı “involvement” olan ve alanyazında sık geçmesine rağmen ortak paydada tanımı yapılabilen bir kavram olmayan ilgilenim/ilginlik/katılım kavramı (Çakır, 2007), genel olarak serbest zaman

aktiviteleri ile ilgili çalışmalarda araştırılmaya değer görülmüştür. Bu çalışmalarda ise ilk kez 1980’li yıllarda toplumda serbest zaman aktivitelerine gösterilen ilgi/katılım düzeyi olarak ele alınmıştır (Havitz ve Mannel, 2005). Serbest zaman ilgileniminin Önem Verme, Kendini İfade Etme ve Çekicilik gibi çeşitli boyutlara sahip olduğu belirtilmekte ve ilgilenim ile ilgili yapılan tanımların da bu kavramlar etrafında çevrelendiği görülmektedir (Kyle ve ark., 2007). Literatürde yer alan bazı tanımlarda ilgilenim, tarafından bir uyarıcıya karşın insanların ortaya koyduğu psikolojik ya da duygusal ilişkinin yoğunluğu (Liang ve Wang, 2008) şeklinde açıklanırken, Arslan ve Bakır (2010) tarafından kişinin ilgi duyduğu alanlara gösterdiği alaka düzeyi olarak tanımlanmıştır. Sosyal yargı kuramının geliştiricileri olan Sherif ve ark. (1967) ilgilenimi, “sosyal ve kişisel bir duruma yönelik tutum” şeklinde açıklamışlardır. Bu kurama göre bireylerin yargıları, buldukları kişisel durumlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Kendi kişiliklerine yakın olan kişilerle benzemeye, uzak olan kişiliklere ise benzememeye çalışmaktadırlar. Kısacası sosyal yargı kuramının sahipleri, ilgilenim kavramını bireysel ilgi, önem veya güçlü, kalıcı tutumların meydana gelmesi ile bağdaştırmıştır (Ulus, 2016). Spor ile ilgilenim ise kişinin spora karşı yüklediği anlamlar ile sporu yaşamının odağında görüp görmemesi arasında meydana gelen ilişkiyi ifade etmektedir (Kunkel, Hill ve Funk, 2013). Diğer araştırmacılardan farklı olarak Houston ve Rothschild (1977), ilgilenim kavramını durağan ve süregelen olmak üzere iki ayrı şekilde açıklamıştır. Durağan ilgilenim, uyarana karşılık geçici ilgi olarak tanımlanırken, sürekli ilgilenim ise kişinin bahsi geçen nesneye uzun süreli gösterdiği bağlılık şeklinde tanımlanmıştır.

İlgilenim ile rekreatif etkinlikleri ya da sporu ortak paydada buluşturan çalışmalar incelendiğinde sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmalara bakıldığında Yetim (2014), fitness katılımcılarının ilgilenim düzeylerinin, boş zaman tatmin ve sadakatleri üstünde olumlu bir etki yarattığını saptamıştır. Kocaer (2018) yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile adaylarının serbest zaman ilgilenimlerine değinmiştir ve öğretmenlerin adaylara göre serbest zaman ilgilenimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca her iki araştırma grubunda da serbest zaman ilgilenimi arttıkça rekreatif faaliyetler için fayda düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Çetiner (2021), futbol hakemlerinin karar verme becerileri üzerinde serbest zaman ilgileniminin etkisini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, futbol hakemlerinin serbest zaman ilgilenimlerinin karar verme becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Hentbol sporcularının serbest zaman ilgilenimleriyle benlik algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen Güldür (2020) ise araştırmasında katılımcıların ilgilenim düzeylerinin benlik algısına doğrudan olumlu yönde etki ettiğini ortaya koymuştur. Öte yandan Aydın (2020) düzenli olarak rekreasyonel aktivitelere katılan bireylerin ilgilenimlerini incelediği çalışmasında, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek serbest zaman ilgilenimine sahip olduğunu belirtmiştir.

Serbest zaman ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında popülaritesi ülkemizi ve tüm dünyayı azımsanamayacak derecede sarmış olan ve erkeklerin birçoğunun ilgi odağı haline gelen futbolun, serbest zaman ile ilişkilendirilmesi sonucunda ortaya çıkan halı sahalara katılım gösteren bireylerin ilgilenim düzeylerinin daha önceden araştırılmadığı görülmüş ve bu konunun araştırılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Buradan hareketle, serbest zaman etkinliği olarak futbol oynayan yetişkinlerin futbola ilişkin

İlgilenim düzeylerinin ne olduğunu ortaya çıkarmayı hedefleyen bu çalışmanın ilgili alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu hedef doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Rekreatif futbol katılımcılarının futbola yönelik ilgilenimleri ne düzeydedir?
2. Rekreatif futbol katılımcılarının futbola yönelik ilgilenimleri medeni durum, eğitim durumu ve geçmişte futbol oynama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Rekreatif futbol katılımcılarının futbola yönelik ilgilenimleri ile rekreatif aktivitelere katılım sıklığı ve yaşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, iki ya da daha fazla değişken arasındaki farklılığın ortaya çıkarılması amacıyla kullanılan ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır (Karasar, 2012). Çalışmanın verileri araştırmacının duruma dâhil olmadığı ve araştırılan kişilere doğrudan sunulan birtakım maddelere cevapların verildiği anket tekniği kullanılarak toplanmıştır (Ekiz, 2020).

Etik Kurul İzni ile İlgili Bilgiler

Bu araştırmanın verileri 2018 yılında toplanmış olup, etik kurul izni alınmamıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya, Trabzon ve Giresun illerinde serbest zamanlarında halı sahalarda futbol oynayan ve kolayda örnekleme yöntemi (Büyüköztürk ve ark., 2020) ile seçilen toplam 425 yetişkin katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 54 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları $27,91 \pm 7,95$ 'tir. Çalışmaya yetişkin bireyler dahil edilmiştir. 18 yaş altındaki bireyler çalışma dışında tutulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları katılımcı gruba uygulanmadan önce halı saha işletme yöneticilerinden gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanmasında katılımcılar için uygun zaman aralıkları belirlenmiş ve uygulamalar yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar yapılmadan önce araştırmanın amacı katılımcılara açıklanmış, dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda uyarılar yapılmıştır. Çalışmada gönüllü katılım ilkesi esas alınmıştır. Toplanan anket formlarından hatalı ve eksik olanlar araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan form “Kişisel Bilgi Formu” ve “Serbest Zaman İlgilenim Ölçeği” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Rekreatif amaçlı futbol oynayan yetişkinler hakkında bilgi toplamak amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu yaş, medeni durum, eğitim durumu, geçmişte futbol oynama durumu ve rekreatif aktivitelere katılım sıklığı değişkenlerinden oluşmaktadır.

Serbest Zaman İlgilenim Ölçeği (SZİÖ)

Serbest zaman etkinliklerine katılan yetişkinlerin katılmış oldukları faaliyetlere yönelik ilgilenim düzeylerini belirlemek amacıyla Kyle ve ark. (2007) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Gürbüz

ve ark. (2015) tarafından yapılan SZİÖ çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek eşit dağılımlı 3'er maddelik 5 faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin faktörleri 'Çekicilik', 'Önem Verme', 'Sosyal İlişki', 'Özdeşleşme' ve 'Kendini İfade' şeklinde isimlendirilmiştir. 5'li Likert tipinde puanlama yapılan ölçekte ifadeler; '(1) Kesinlikle Katılmıyorum', '(2) Katılmıyorum', '(3) Kararsızım', '(4) Katılıyorum' ve '(5) Kesinlikle Katılıyorum' şeklindedir.

Verilerin Analizi

Toplanan anket formları gerekli kontrollerin yapılmasının ardından bilgisayar ortamına aktarılmış; analizler, SPSS 21 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, Pearson ve Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına çarpıklık ve basıklık değerleri ve normal dağılım eğrisi grafikleri incelenerek karar verilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan yetişkin erkek bireylerin, Serbest Zaman İlgilenim Ölçeği (SZİÖ)'nden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalaması 3,73'tür. Faktör bazında en yüksek ortalamanın 'Çekicilik' (4,07) ve 'Sosyal İlişki' (4,07) boyutunda, en düşük ortalamanın ise 'Önem Verme' (3,32) boyutunda olduğu tespit edilmiştir. SZİÖ ve faktörlerinden alınan puanlar, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Kline, 2011). SZİÖ puanlarının dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Ölçek puanlarının dağılımı

	Madde Sayısı	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Mak.	Alpha
Çekicilik	3	4,07	1,01	-1,34	1,41	1,00	5,00	0,90
Önem Verme	3	3,32	1,09	-0,25	-0,87	1,00	5,00	0,84
Sosyal İlişki	3	4,07	0,89	-1,54	2,66	1,00	5,00	0,79
Özdeşleşme	3	3,67	1,02	-0,72	-0,04	1,00	5,00	0,83
Kendini İfade	3	3,54	1,05	-0,53	-0,40	1,00	5,00	0,82
SZİÖ	15	3,73	0,85	-0,84	0,54	1,00	5,00	0,94

Katılımcıların medeni durum değişkenine göre SZİÖ faktörlerinden aldıkları puanların t-testi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur. Yapılan analiz sonuçları medeni duruma göre 'Önem Verme' ($t=2,57$, $p<0,05$) faktör puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Anlamlı farklılığın tespit edildiği boyutta bekâr katılımcıların puanları, evli katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 2. Medeni durum değişkenine göre t-testi sonuçları

	Bekar (n=268)		Evli (n=157)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
Çekicilik	4,07	1,05	4,06	0,92	0,06	0,96
Önem Verme	3,43	1,09	3,15	1,05	2,57	0,01
Sosyal İlişki	4,09	0,93	4,03	0,83	0,67	0,51
Özdeşleşme	3,72	1,06	3,58	0,93	1,38	0,17
Kendini İfade	3,61	1,08	3,42	1,00	1,84	0,07

Analiz sonuçları, rekreatif futbol katılımcılarının eğitim durumu değişkenine göre SZİÖ faktör puanlarının 'Önem Verme' ($t=3,22$, $p<0,01$) boyutunda farklılaştığını göstermektedir. Anlamlı farklılığın tespit edildiği boyutta eğitim durumu lise olan yetişkinlerin puanları, eğitim durumu üniversite olan yetişkinlerin ortalama puanlarından daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 3. Eğitim durumu değişkenine göre t-testi sonuçları

	Lise (n=144)		Üniversite (n=242)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
Çekicilik	4,17	0,97	3,99	1,05	1,67	0,10
Önem Verme	3,51	1,07	3,14	1,09	3,22	0,00
Sosyal İlişki	4,07	0,95	4,03	0,90	0,40	0,69
Özdeşleşme	3,74	1,08	3,59	1,00	1,38	0,17
Kendini İfade	3,61	1,08	3,46	1,05	1,35	0,18

Analizler, geçmişte futbol oynama durumu değişkenine göre serbest zamanlarında futbol ile ilgilenen bireylerin 'Çekicilik' (t=4,39, p<0,01) ve 'Önem Verme' (t=4,83, p<0,01) faktör puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir (Tablo 4). Bu bulguya göre geçmişte futbol oynamış olan katılımcıların puanları, geçmişte futbol oynamamış olan katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 4. Geçmişte futbol oynama durumu değişkenine göre t-testi sonuçları

	Oynadı (n=229)		Oynamadı (n=196)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
Çekicilik	4,26	1,01	3,84	0,95	4,39	0,00
Önem Verme	3,55	1,08	3,05	1,03	4,83	0,00
Sosyal İlişki	4,09	0,93	4,04	0,85	0,57	0,57
Özdeşleşme	3,76	1,06	3,57	0,95	1,96	0,05
Kendini İfade	3,62	1,09	3,45	1,00	1,68	0,10

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, yaş ile 'Önem Verme' (r=-0,18, p<0,01), 'Özdeşleşme' (r=-0,13, p<0,05) ve 'Kendini İfade Etme' (r=-0,16, p<0,01) boyutu puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca rekreatif etkinliklere katılım sıklığı ile 'Çekicilik' (r=-0,23, p<0,01), 'Önem Verme' (r=-0,28, p<0,01), 'Sosyal İlişki' (r=-0,10, p<0,05), 'Özdeşleşme' (r=-0,21, p<0,01) ve 'Kendini İfade' (r=-0,21, p<0,01) boyutu puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma serbest zaman etkinliği olarak futbol oynayan katılımcıların futbola yönelik ilgilenim düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda serbest zamanlarında halı sahada futbol oynayan yetişkin erkek bireyler çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Bulgular, serbest zamanlarında halı sahada futbol oynayan katılımcıların ilgilenim düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğunu göstermektedir. Serbest zamana katılımın rekreasyonel fayda ve yaşam kalitesi gibi parametreler üzerinde pozitif etkilerinin olduğu ifade edilmekle birlikte negatif etkilerinin olduğu da belirtilmektedir (An ve ark., 2021; Ho, 2018; Sato ve ark., 2018). Bu bağlamda kişilerin serbest zamanlarında etkinliklere katılmalarının onların faaliyete yönelik ilgilenim düzeylerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Aydın'ın (2020) rekreasyonel olarak fiziksel etkinliklere katılan bireyler ile gerçekleştirmiş olduğu araştırmada ve Eraslan ve ark.'nın (2018) rekreasyonel koşucular ile yapmış olduğu araştırmalarda da çalışmamızdakine benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kadınlar üzerinde gerçekleştirilen başka bir araştırma da çalışmamızın bulgularını destekler niteliktedir (Emir, 2020). Diğer yandan egzersize ilişkin olarak üniversite öğrencileri (Eskiler ve Karataş, 2017), öğretmen ve öğretmen adaylarının (Kocaer, 2018) serbest zaman ilgilenimlerinin ve lise öğrencilerinin sportif ilgilenimlerinin (Yönet, 2018) araştırıldığı çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Evli olmayan katılımcıların futbol ilgilenimleri Önem Verme boyutunda evli olanlara göre daha yüksektir. Bu sonuca göre bekâr katılımcıların serbest zamanlarında evlilere göre futbola daha fazla önem verdiği söylenebilir. Evlilik hayatının sorumluluklarının fazla olmasına bağlı olarak evli bireylerin önceliklerinin farklı olması ve serbest zamanlarının daha az olması bu sonucu ortaya çıkarmış olabilir. Diğer yandan bekâr katılımcıların toplu olarak hareket edip bir aktiviteye katılmaları, günlük iş hayatlarından sonra serbest zamanlarının daha fazla olması ve katılımcı grubu oluşturan bireylerin erkek olmasından dolayı futbola daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Benzer şekilde Soyer (2020) de araştırmasında bekâr katılımcıların ilgilenim düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Diğer yandan Güngörmüş ve ark. (2019) yapmış oldukları çalışmada ise yalnızca Çekicilik boyutunda evli olan katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Aydın (2016), Güldür (2020) ve Kocaer (2018) araştırmasında ise katılımcıların medeni durumlarına göre serbest zaman ilgilenimlerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Eğitim durumu değişkeni incelendiğinde tüm boyutlarda eğitim durumu Lise olan bireylerin puanlarının, eğitim durumu Üniversite olan bireylere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Sporun okul sistemi içerisinde yer aldığı gelişmiş ülkelerde, sporcuların eğitim düzeylerinin yüksek olduğu görülürken, ülkemizde başta futbol olmak üzere birçok branşta sporcuların eğitim düzeyinin düşük olduğu görülmektedir (Dever, 2015). Bu bağlamda, gençlerimizin çoğu lise düzeyinde gelecekte hem toplumdaki statüsü hem de ekonomik getirileri nedeniyle futbolcu olmayı hayal etmektedirler. Bu nedenle futbol ilgilenim düzeyi puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan bir çalışmada ise katılımcıların eğitim seviyeleri ile serbest zaman ilgilenimleri arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Madrigal ve ark., 1992). Diğer yandan Aydın ve Yaşartürk'ün (2016) fitness katılımcılarının rekreasyonel etkinliklere yönelik ilgilenim düzeylerini inceledikleri çalışmada, eğitim durumu değişkenine göre Lise mezunu olan katılımcıların ilgilenim puanlarının Üniversite mezunu olan katılımcılara göre tüm boyutlarda daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Sağlam (2020) bisiklet etkinliğine katılan bireyler ile gerçekleştirdiği araştırmasında eğitim durumu Lise olan katılımcıların ilgilenim düzeylerinin eğitim durumu Üniversite olan katılımcılardan daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, çalışmamız sonucuyla paralellik göstermektedir. Ancak literatür incelendiğinde eğitim seviyesinin yükselmesiyle katılımcıların ilgilenim düzeylerinin yükseldiği sonucuna ulaşan çalışmalar da vardır (Havitz ve ark., 2013; Soyer, 2020; Yetim, 2014; Yüksel, 2015).

Geçmişte futbol oynama durumu değişkenine göre ortaya çıkan sonuçlarda, geçmişte futbol oynayan bireylerin 'Çekicilik' ve 'Önem Verme' boyutlarında puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bireyin ilgisi, isteği, yönelimleri ve bu doğrultuda öğrenmesi de yaşantılarından etkilenir (Coşkun ve Demirel, 2012). Buradan yola çıkarak geçmişte futbol oynamış olmanın kişilerin futbola yönelik ilgilenimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığı söylenebilir.

Çalışmaya katılan bireylerin yaşları ile serbest zaman futbol ilgilenim düzeylerinin 'Önem Verme', 'Özdeşleşme', 'Kendini İfade' boyutlarındaki ilgilenim puanları arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Katılımcıların yaşları büyüdükçe serbest zaman futbol ilgilenim boyut puanları azalmaktadır. Serbest zaman etkinliklerine katılımın azaldığı ya da çeşitli faktörlerden etkilendiği durumlarda, etkinliğe katılım ve devamlılığın sağlanabilmesinde serbest zaman ilgileniminin etkili olduğu

belirtilmektedir (Gürbüz ve ark., 2018). Bu nedenle farklı yaş gruplarına hitap edecek faaliyet alanlarının oluşturulmasının bireylerin serbest zaman ilgilenimlerinin artmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Sağlam (2020) ise araştırmasında katılımcıların yaşları büyüdükçe sürekli ilgilenim ölçeği boyutu olan 'Sosyal Bağlanma' ve 'Kendini İfade' puanlarının azaldığını tespit ederken, Soyer (2020) katılımcıların yaşları büyüdükçe serbest zaman ilgilenimlerinin 'Merkeziyet' ve 'Kendini İfade' boyutunda azaldığını tespit etmiştir. Ayrıca Eraslan ve ark. (2018) katılımcıların yaşları büyüdükçe 'Önem Verme' boyut puanlarının arttığını tespit ederken, Ayhan ve ark. (2019) 60 yaş üzerindeki bireylerin serbest zaman ilgilenimlerinin onların mutluluk ve başarılı yaşlanmalarını anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır. Kocaer (2018) yapmış olduğu çalışmada, yaşın serbest zaman ilgilenimi üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan rekreatif aktivite katılım sıklığı ile serbest zaman futbol ilgilenim düzeyinin tüm boyutları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Buna göre katılımcıların rekreatif aktivitelere katılım sıklığı arttıkça serbest zaman futbol ilgilenim puanları artmaktadır. Aydın ve Yaşartürk (2016) rekreasyonel fiziksel aktivitelere düzenli katılan bireyler ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada, katılım sıklığı arttıkça 'Çekicilik', 'Önem Verme' ve 'Sosyal İlişki' boyutlarında ilgilenim puanlarının arttığını tespit etmişlerdir. Gürbüz ve ark. (2019) ise macera rekreasyonuna katılan bireyler ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada, etkinliğe uzun süreli katılım sağlayan bireylerin lehine 'Çekicilik', 'Önem Verme' ve 'Sosyal İlişki' boyut puanlarında farklılaşma olduğunu tespit etmişlerdir. Kara ve Sarol (2019), üniversite öğrencileri ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada, katılımcıların temel psikolojik ihtiyaçları ile yaşam tatminlerinin artmasının onların serbest ilgilenimlerini de arttırdığını belirtmişlerdir. Sağlam'ın (2020) araştırmasında ise bisiklete binme sıklığı yüksek olan bireylerin sürekli ilgilenim düzeylerinin, bisiklete binme sıklığı daha az olan bireylere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Diğer yandan yapılan bir başka çalışmada ise serbest zaman faaliyetlerine katılım sıklığı arttıkça katılımcıların 'Çekicilik' ve 'Önem Verme' boyutlarındaki ilgilenim puanlarının arttığı belirtilmiştir (Seviç, 2019). Nitekim literatürde yer alan çalışmalarda kişilerin etkinliklere katılımlarında ilgilenim düzeylerinin artmasının, onların etkinliklere katılım sıklığını da arttırdığı (Wiley ve ark., 2000), bunun tam tersi durumda ise etkinliğe uzun süre devam etmenin kişilerin ilgilenim düzeylerini de arttıracığı belirtilmiştir (Dawson ve ark., 2011).

Serbest zamanlarında halı sahada futbol oynayan bireylerin futbol ilgilenim düzeylerini bazı değişkenlere göre belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmanın sınırlılığı tek bir rekreasyonel sportif etkinliğe katılan katılımcı grubu ile yapılmış ve nicel araştırma yöntemiyle ele alınıp değerlendirilmiş olmasıdır. Çalışmanın nitel araştırma yöntemiyle ele alınarak araştırılmasının ve farklı örneklem gruplarının bir arada veya ayrı ayrı araştırılarak sonuçların karşılaştırılmasının faydalı olabileceği söylenebilir. Ancak, çalışmanın bu kapsamda yapılan ilk araştırmalar arasında olması, ileride daha fazla katılımcı sayısı ve farklı bakış açılarıyla yapılacak çalışmalara yol gösterebileceği düşüncesi araştırmanın güçlü yönü olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu yönde yapılacak çalışmaların, rekreasyon literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer yandan araştırmamızda evli olmayan katılımcıların rekreasyonel faaliyetlere katılıma daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle evli bireylerin aileleriyle birlikte yapabilecekleri etkinliklerin düzenlenmesinin bu problemin çözümü üzerinde etkili olabileceği söylenebilir.

Özellikle de çalışan bireylerde iş hayatına ek olarak aile kurumunun getirdiği sorumluluklar, onların serbest zamanlarını daha kısıtlı hale getirmiştir. Bundan dolayı iş yeri rekreasyon faaliyetlerinin düzenlenmesi ya da var olan etkinliklerin artırılmasının bireylerin serbest zaman ilgilenimlerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- An, B., Sato, M., & Harada, M. (2021). Grit, leisure involvement, and life satisfaction: A case of amateur triathletes in Japan. *Leisure Sciences*, 1-17.
- Arslan, F. M., & Bakır, N. O. (2010). Tüketicilerin ilgilenim düzeylerine göre alışveriş merkezlerini tercih etme nedenleri ve sadakate etkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(1), 227-259.
- Aydın, İ. (2016). Fitnes katılımcılarının rekreasyonel etkinliklere yönelik ilgilenim ve mutluluk düzeylerinin belirlenmesi (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, İ. (2020). Rekreasyonel fiziksel aktivitelere düzenli katılan bireylerde ilgilenim, algılanan sağlık çıktısı ve yaşam doyumu ilişkisi (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, İ., & Yaşartürk, F. (2016). Rekreasyonel etkinliklere yönelik fitness katılımcılarının ilgilenim düzeyleri: Demografik özelliklere göre durumu. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(3), 704-711.
- Aydınlioğlu, F. (2007). Resmi kuruluşlarla özel sektöre ait halı sahaların aydınlatma açısından değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Ayhan, C., Düğenci, A., & Işık, Ö. (2019). Altmış yaş üstü kadın ve erkeklerde serbest zaman ilgileniminin mutluluk ve başarılı yaşlanma üzerine etkisi. B. Gürbüz (Ed.), II. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi içinde (s. 265-266). Bodrum.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri (28. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Coşkun, Y. D., & Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42), 108-120.
- Çakır, V. (2007). Tüketici ilgilenimini ölçmek. *Selçuk Üniversitesi Dergisi*, 4(4), 163-180.
- Çelebi, E. (2006). *Hürriyet Gazetesi Yazı Dizisi*. İstanbul.
- Çetiner, İ., N. (2021). Futbol hakemlerinin serbest zaman ilgilenimleri ile karar verme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü, Sakarya.
- Dawson, J., Havitz, M. & Scott, D. (2011). Behavioral adaptation of alpine skiers to climate change: Examining activity involvement and place loyalty. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 28(4), 388-404.
- Dever, A. (2015). *Spor Sosyolojisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ekiz, D. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri (6. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emir, E. (2020). Serbest zaman doyumu, ilgilenimi ve algılanan özgürlük ilişkisi: Fiziksel aktivite yoluyla kadınların güçlenmesi (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Eraslan, G., Gürbüz, B., Çimen, Z., & Eraslan, A. (2018, Mayıs). Yetişkin bireylerin serbest zaman ilgilenim düzeylerinin incelenmesi: Rekreatyonel koşucular örneği. Uluslararası Rekreatyon ve Spor Yönetimi Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Bodrum.
- Eskiler, E., & Karataş, G. (2017). Sakarya üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman ilgilenimleri ile davranışsal niyetleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 7(3), 10-24.
- Güldür, B. B. (2020). Hentbol sporcularının serbest zaman ilgilenim ve benlik algısı düzeyleri arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Güngörmüş, H. A., Yumuk, E. D., Bolat, C., & Karakullukçu, Ö. F. (2019). Analysis of attitudes towards leisure activities and levels of involvement of individuals doing racket sports with recreational purposes. B. Gürbüz ve A. Güngörmüş (Ed.), II. Uluslararası Rekreatyon ve Spor Yönetimi Kongresi içinde (s. 339-343). Bodrum.
- Gürbüz, B. (2006). Kentsel yaşam sürecinde rekreatyonel katılım sorunları (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, B., Çimen, Z., & Aydın, İ. (2018). Serbest zaman ilgilenim ölçeği: Türkçe formu geçerlik ve güvenilirlik çalışması. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(4), 256-265.
- Gürbüz, B., Güngörmüş, H. A., Aydın, İ., & Çimen, Z. (2019). Serbest zaman ilgilenimi ve mutluluk: Macera rekreatyon katılımcıları örneği. B. Gürbüz ve A. Güngörmüş (Ed.), II. Uluslararası Rekreatyon ve Spor Yönetimi Kongresi içinde (s. 153-157). Bodrum.
- Havitz, M. E., Kaczynski, A. T., & Mannell, R. C. (2013). Exploring relationships between physical activity, leisure involvement, self-efficacy, and motivation via participant segmentation. *Leisure Sciences*, 35(1), 45-62.
- Ho, T. S. (2018). An exploration of relationship among leisure involvement, leisure benefits, quality of life, and training effects of collegiate athletes. *International Journal of Organizational Innovation* (Online), 10(4), 327-344.
- Houston, M. J., & Rothschild, M. L. (1977). A paradigm for research on consumer involvement (Unpublished working paper). Graduate School of Business, University of Wisconsin, Madison.
- Huang, C. Y., & Carleton, B. (2003). The relationships among leisure participation, leisure satisfaction and life satisfaction of college students in Taiwan. *Journal of Exercise Science and Fitness*, 1(2), 129-132.
- Kara, F. M., & Sarol, H. (2019). Relationship between leisure involvement, basic psychological need satisfaction and life satisfaction. B. Gürbüz (Ed.), II. Uluslararası Rekreatyon ve Spor Yönetimi Kongresi içinde (s. 311). Bodrum.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılbaş, Ş. (2010). Rekreatyon boş zamanı değerlendirme (4. bs.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kırandı, O. (2020). Beden eğitimi öğretmenleri adaylarında psikolojik sağlık ve serbest zaman sıkılma algısı ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling (3rd ed.) New York: Guilford Press.
- Kocaer, G. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmeni ve adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, serbest zaman ilgilenim ve rekreatyon faaliyetlerine yönelik fayda düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Bartın ili örneği) (Yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

- Kunkel, T., Hill, B., & Funk, D. (2013) Brand architecture, drivers of consumer involvement, and brand loyalty with professional sport leagues and teams. *Journal of Sport Management*, 27(3), 177-192.
- Kyle, G. T., Absher, J., Norman, W., Hammit, W., & Jodice, L. (2007). Modified involvement scale. *Leisure Studies*, 26(4), 398-427.
- Liang, C., & Wang, W. (2008). Do loyal and more involved customers reciprocate retailer's relationship efforts? *Journal of Services Research*, 8(1), 72-73.
- Madrigal, R., Havitz, M. E., & Howard, D. R. (1992). Married couples' involvement with family vacations. *Leisure Sciences*, 14, 285-299.
- Sağlam, M. C. (2020). Bisiklet etkinliği katılımcılarının motivasyonları ve ilgilenimleri: İzmir ili üzerine bir çalışma (Yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sato, M., Jordan, J. S., Funk, D. C., & Sachs, M. L. (2018). Running involvement and life satisfaction: The role of personality. *Journal of Leisure Research*, 49(1), 28-45.
- Seviç, M. (2019). Serbest zaman engelleri ve ilgilenimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Sakarya Üniversitesi örneği (Yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Sherif, M., & Sherif, C. W. (1967). Attitude as the individual's own categories: The social judgment-involvement approach to attitude and attitude change. New York: Wiley.
- Soyer, A. (2020). Serbest zaman ilgilenimi ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Yerel yönetimlerde bir araştırma (Yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Stebbins, R. A. (2016). Serbest zaman fikri (temel ilkeler) (M. Demirel, N. E. Ekinci, Ü. D. Üstün, U. Işık, O. Gümüşgöl, Çev.). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Tezcan, M. (1993). Boş zamanlar sosyolojisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayını.
- Ulus, Y. (2016). İlgilenim. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 12(1), 569-586.
- Wiley, C. G., Shaw, S. M., & Havitz, M. E. (2000). Men's and women's involvement in sports: An examination of the gendered aspects of leisure involvement. *Leisure Sciences*, 22(1), 19-31.
- Yetim, G. (2014). Boş zaman ilgileniminin boş zaman tatmini ve sadakati üzerine etkisi: Eskişehir'deki fitness merkezleri üzerine araştırma (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yönet, E. (2018). Lise öğrencilerinin sportif serbest zaman ilgilenim, dijital oyun bağımlılığı ve yaşam kalitesi düzeylerinin araştırılması (Doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yüksel, M. (2015). Eğitim düzeyi farklılıklarının spora yansımaları. *The Journal of Academic Social Science*, 31, 149-165.

Makale Alıntısı

Kırandı, O., Öncü, E., Akbulut, V., & Aydın, İ. (2022). Rekreatif Futbol Katılımcılarının İlgilenim Düzeyleri [Level of Involvement of Recreational Soccer Participants], *Spor Eğitim Dergisi*, 6 (3), 217-227.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.